

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

24 octombrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție
Completul de judecată în componența:

Președinte – Țurcan Anatolie,
Judecători – Talpă Boris, Daguța Sergiu, Eremciuc Ghenadie, Miron Aliona,

judecând, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, recursul ordinar declarat de către procurorul în procuratura de Circumscripție Chișinău, Tăut Dorina, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 26 octombrie 2022, în cauza penală în privința lui,

Budei Dorel xxxxx, născut la xxxxx.

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 24.04.2022 – 28.06.2022;

Instanță de apel: 19.07.2022 – 26.10.2022;

Instanță de recurs: 04.01.2023 – 24.10.2023.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 28 iunie 2022, Budei Dorel a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunilor prevăzute de art.art.27, 145 alin.(2) lit. a), g) Cod penal, art.179 alin.(2) Cod penal, și în conformitate cu sancțiunea articolelor indicate, cu aplicarea prevederilor art.364¹ Cod de procedură penală, i s-a aplicat pedeapsă:

- în baza art.art.27, 145 alin.(2) lit. a), g) Cod penal - închisoare pe un termen de 10 (zece) ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis;

- în baza art.179 alin.(2) Cod penal - închisoare pe un termen de 2 (doi) ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În conformitate cu art.84 Cod penal, pentru concurs de infracțiuni prin cumul total al pedepselor aplicate, i s-a stabilit lui Budei Dorel pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 12 (douăsprezece) ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Termenul de executare a pedepsei urmând a fi calculat din momentul pronunțării sentinței – 28 iunie 2022, cu includerea în termenul executării pedepsei, termenul aflării lui Budei Dorel în stare de arest preventiv de la 06 februarie 2022 până la 28 iunie 2022 inclusiv.

Măsura preventivă sub formă de arest preventiv, aplicată în privința lui Budei Dorel, s-a menținut până la rămânerea definitivă a sentinței.

S-a admis parțial acțiunea civilă înaintată de Ghenciu Valerii și s-a încasat de la Budei Dorel în beneficiul lui Ghenciu Valerii suma de 6 000 (șase mii) de lei pentru asistența juridică acordată de către avocatul Crăciun Veaceslav și 25 000 (douăzeci și cinci mii) de lei cu titlu prejudiciului moral.

S-a admis acțiunea civilă înaintată de către partea vătămată Tretiac Igor și s-a încasat de la Budei Dorel în beneficiul lui Tretiac Igor suma de 25 000 (douăzeci și cinci mii) de lei cu titlu prejudiciului moral.

S-a încasat de la Budei Dorel în beneficiul statului cheltuielile de judecată legate de efectuarea expertizelor judiciare în mărime de 2 038 (două mii treizeci și opt) de lei.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, în baza probelor administrate în faza de urmărire penală s-a reținut, că Budei Dorel la xxx, aproximativ la ora xxxx, fiind în stare de ebrietate narcotică, având un conflict cu concubina Balan Inna, iscat în urma geloziei față de ultima, presupunând că dânsa are relații amoroase cu vecinii: Tretiac Igor și Ghenciu Valerii, având intenția omorului cu premeditate a numiților, aflându-se la etajul x al blocului de locuit din str. xxx, intenționând pătrunderea în domiciliile ultimilor, având un comportament agresiv cu scopul omorului, bătea în ușa culoarului comun al apartamentelor nr.xxx de pe adresa indicată, unde locuiește Ghenciu Valerii și, respectiv, Tretiac Igor.

În urma zgomotelor, Ghenciu Valerii, ieșind din apartament și deschizând ușa culoarului, a fost atacat, fiindu-i aplicate de către Budei Dorel multiple lovituri cu un cuțit pe diferite părți ale corpului, declarând că îl omoară.

Concomitent, s-a îndreptat spre apartamentul nr.xx, unde locuiește Tretiac Igor, și, lovind cu picioarele, a deteriorat ușa, intrând în apartament, unde i-a aplicat multiple lovituri cu cuțitul în diferite regiuni ale corpului lui Tretiac Igor, care se afla la bucătărie, declarând că-l omoară și pe el, după ce văzând că ambii sunt la podea, concluzionând că au decedat, a părăsit locul crimei, îndreptându-se în apartamentul său, nr. xxxxx, unde intenționa să nimicească urmele comiterii infracțiunii prin spălarea cuțitului, cu care a comis atacul, însă a fost reținut de către colaboratorii organelor de drept, care venise la chemarea vecinilor.

Dat fiind faptul acordării de urgență a asistenței medicale, Tretiac Igor și Ghenciu Valerii nu au decedat, astfel din motive independente de voința făptuitorului, intenția nu a fost realizată până la capăt.

În urma acțiunilor infracționale ale lui Budei Dorel, conform Raportului de expertiză judiciară nr.xxxxxdin 23.02.2022, lui Ghenciu Valerii i-au fost cauzate o plagă înțepat-tăiată în regiunea lombară pe dreapta cu penetrare în spațiul retro peritoneal și hemotorace cu 500 ml sânge schimbat, hematom a țesuturilor moi la acest nivel cu 150 ml sânge cu cheaguri, plăgi tăiate nepenetrante la nivelul regiunii cervicale și hemitoracelui drept linia medioclaviculară.

Leziunile depistate au fost cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect înțepător-tăietor, posibil în timpul și circumstanțele indicate, prezintă pericol pentru viață și în baza acestui criteriu se califică ca vătămare corporală gravă.

Conform Raportului de expertiză judiciară nr.xxxxx din 11.03.2022, lui Tretiac Igor i-au fost cauzate o plagă tăiat-înțepată hemitoracelui drept pe linia medicoclaviculară la nivelul spațiului intercostal III, fractura recentă marginii inferioare a coastei II pe segmentele 2 și 3 plămânului drept, pneumotorax apical pe dreapta neînsemnat, pneumomediastin, emfizem pronunțat la nivelul țesuturilor moi ale hemitoracelui drept cu răspândirea pe gât, plagă tăiat-înțepată la nivelul hemitoracelui stâng pe linia axilară anterioară la nivelul spațiului intercostal V, plagă tăiat-înțepată la nivelul brațului drept.

Leziunile depistate au fost cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect înțepător-tăietor, posibil în timpul și circumstanțele indicate.

Ținând cont de datele examenului clinic și paraclimic și anume localizarea plăgii, aspectul morfologic fracturii coastei II la nivelul marginii inferioare cu prezența unui pneumatocel adiacent acestei fracturi, dezvoltarea emfizemului pronunțat la nivelul țesuturilor moi ale hemitoracelui drept cu răspândirea pe gât, cit și datele audierii medicului curant, care denotă faptul că plaga tăiat-înțepătoare are un caracter penetrant în calitatea

pleurală, se constată ele prezintă pericol pentru viața persoanei și se califică ca vătămare corporală gravă.

Organul de urmărire penală a încadrat juridic acțiunile lui Budei Dorel în baza art.27, 145 alin.(2) lit. a), g) Cod penal - tentativa de omor intenționat, conform indicilor calificativi cu premeditare și asupra a două sau mai multe persoane, acțiuni care din cauze independente de voința făptuitorului nu și-au produs efectul.

Tot el, Budei Dorel, la xxx, aproximativ la ora xxx, în circumstanțele indicate mai sus, fiind în stare de ebrietate narcotică, fiind locuitor al apartamentului nr. xxxx, intenționat, deteriorând ușa de la intrare și cu aplicarea violenței, exprimată prin atacarea cu un cuțit a lui Tretiac Igor, neavând consimțământul corespunzător, a pătruns în domiciliul ultimului, amplasat în xxxx, refuzând de a-l părăsi la cererea stăpânului.

Organul de urmărire penală a încadrat juridic acțiunile lui Budei Dorel în baza art.179 alin.(2) Cod penal - violarea de domiciliu, adică pătrunderea și rămânerea ilegală în domiciliul unei persoane fără consimțământul acesteia și refuzul de a-l părăsi la cererea ei, cu aplicarea violenței.

3. Sentința primei instanțe a fost atacată cu apel de către:

- procurorul în Procuratura mun. Chișinău, Oficiul reprezentare a învinuirii în instanța de judecată, Iuga Gabriela, prin care a solicitat casarea parțială a sentinței în partea ce ține de cheltuielile judiciare, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, privind încasarea din contul inculpatului Budei Dorel în beneficiul statutului a cheltuielilor judiciare legate de efectuarea expertizelor judiciare în sumă de 22 884 lei;

- avocatul Frunze Alexei în numele inculpatului, prin care a solicitat casarea parțială a sentinței în partea stabilirii pedepsei și în partea încasării cheltuielilor de judecată din contul inculpatului, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit ordinii stabilite pentru prima instanță, prin care inculpatului Budei Dorel să-i fie aplicată o pedeapsă mai blândă, iar încasarea din contul inculpatului în beneficiul bugetului de stat a sumei de 2038 lei, cu titlu cheltuieli de judecată să fie trecute din contul statului.

3.1. În motivarea cererii de apel procurorul a invocat că, instanța de judecată neîntemeiat a dispus parțial trecerea cheltuielilor judiciare în contul statului, or, în cadrul examinării acestei cauze penale nu au fost stabilite careva motive care ar concluziona că nu este rațional de a încasa cheltuielile judiciare integral de la condamnat.

A afirmat că, legea procesual-penală stabilește cazuri concrete când condamnatul poate fi eliberat de plata cheltuielilor judiciare, însă instanța de judecată nu a luat în considerație prevederile legale și absolut neîntemeiat s-a expus asupra sorții cheltuielilor judiciare, eliberând parțial condamnatul de plata cheltuielilor judiciare.

A declarat că, formarea unei practici greșite când, cheltuielile judiciare se încasează din contul statului, în condițiile în care legea procesual-penală prevede, că cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat, reprezintă o încălcare gravă a legii. Disponerea suportării cheltuielilor judiciare din contul statului, trebuie să fie cel puțin motivată prin existența excepțiilor prevăzute de lege și anume, în caz de insolvabilitate sau dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea ei, ceea ce nu se reflectă în cazul indicat supra, cu atât mai mult instanța de judecată neîntemeiat nu a considerat necesar încasarea din contul lui Budei Dorel în beneficiul statului cheltuielile pentru efectuarea și întocmirea rapoartelor nr.xxxx din 11 martie 2022 în mărime de 18 846 de lei și nr. xxx în mărime de 1 680 lei și a raportului de expertiză judiciară nr. xxx, respingând solicitarea acuzării de stat în această parte, argumentând că în raportul nr.xxx din 11 martie 2022, nu se regăsesc răspunsuri concrete la întrebările formulate de către reprezentantul organului de urmărire penală, fiind expuse cu mai multe condiții, ce se referă la cercetările teoretice științifice.

A indicat că, argumentele instanței sunt neîntemeiate și eronate, în situația în care în cadrul urmăririi penale organul de urmărire penală a luat toate măsurile prevăzute de lege

pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei, fiind evidențiate circumstanțele ce dovedesc vinovăția inculpatului, totodată fiind acumulate suficiente probe pertinente și concludente, cu privire la existența infracțiunii, expuse în probele administrate la faza de urmărire penală cât și la faza judecării cauzei precum și în cadrul concluziilor experților.

Recuperarea cheltuielilor experților pentru costul materialelor care le aparțin și care au fost utilizate pentru executarea obligațiilor sau însărcinării respective se pune în sarcina inculpatului sau a instanței de judecată în baza unei hotărâri și se achită din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede alte modalități sau în cazul indicat supra de către inculpat. Însă, instanța de judecată s-a limitat numai la expunerea normelor legale, indicând în final că cheltuielile revendicate sunt cheltuieli efectuate în cadrul urmăririi penale, întru cumularea probatoriului necesar, ignorând absolut prevederile art.227 - 229 Cod de procedură penală. Prin urmare, instanța absolut nu a argumentat din care motive inculpatul nu are posibilitate să achite cheltuielile judiciare.

Instanța de judecată nu a motivat din care motiv statul și societatea urmează să suporte cheltuielile în legătură cu restabilirea echității în urma săvârșirii de către Budei Dorel a infracțiunii reținute în sarcina sa. În aceste condiții se creează situația în care persoana care nu respectă normele legale stabilite în societatea, cu toate că alte persoane nu-și permit așa comportament, săvârșește infracțiunea, iar statul și societatea, fiind impuși să sancționeze fapta comisă, cheltuind resurse materiale, sunt nevoile să suporte cheltuieli în defavoarea altor membrii societății care duc un mod de viață legal, respectând normele stabilite.

3.2. În motivarea cererii de apel declarate de către avocatul Frunze Alexei în numele inculpatului, a invocat că, la pronunțarea sentinței prima instanță urma să țină cont și de prevederile art.7 Cod penal și anume de principiul individualizării răspunderii penale și pedepsei penale prin care „La aplicarea legii penale se ține cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, de persoana celui vinovat și de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea penală”.

La fel, că instanța urma să se țină cont de faptul că enumerarea circumstanțelor atenuante (art.76 Cod penal) nu este limitativă. Prin alte împrejurări mai pot fi considerate și săvârșirea infracțiunii ca urmare a unui concurs de împrejurări, existența unor merite deosebite în trecut, întreținerea părinților inapți de muncă, vinovatul este unicul din membrii familiei apt de muncă, are la întreținerea sa familia sa, părinții, este caracterizat pozitiv la locul de trai și serviciu, a fost angajat în câmpul muncii.

A mai menționat că, ținând cont de motivele și circumstanțele cauzei inclusiv și de părțile vătămate care au provocat acest conflict prin acțiuni indirecte și chiar și directe, legate de scopul și motivele faptei pe care a săvârșit-o inculpatul, de rolul vinovatului în săvârșirea infracțiunii, de comportarea inculpatului în timpul și după consumarea infracțiunii, de alte circumstanțe care micșorează gravitatea faptei și a consecințelor ei, precum și de contribuirea activă la descoperirea acestei infracțiuni, instanța poate aplica o pedeapsă din limita minimă prevăzută de legea penală pentru infracțiunile incriminate inculpatului.

Circumstanțe agravante conform prevederilor art.77 Cod penal la stabilirea pedepsei în privința inculpatului Budei Dorel în rechizitoriu nu au fost indicate, iar în ședința de judecată nu au fost stabilite cu certitudine. Totodată, conform prevederilor art.76 Cod penal, la stabilirea pedepsei inculpatului Budei Dorel, au fost stabilite circumstanțe atenuante: a) săvârșirea pentru prima dată a unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave; e) prevenirea de către vinovat a urmărilor prejudiciabile ale infracțiunii săvârșite, repararea benevolă a pagubei pricinuite sau înlăturarea daunei cauzate; f) autodenunțarea, contribuirea activă la descoperirea infracțiunii sau la identificarea infractorilor ori recunoașterea vinovăției; g) ilegalitatea sau imoralitatea acțiunilor victimei, dacă ele au provocat infracțiunea. Partea apărării mai declară că, inculpatul Budei Dorel la locul de trai și serviciu unde anterior a

activat se caracterizează pozitiv, nu este la evidența medicului psihiatru și narcolog, nu a fost tras la răspundere pentru săvârșirea cărorva delikte sau contravenții administrative.

Cheltuielile judiciare suportate în cadrul procesului penal, se trec în contul statului, or, acestea sunt cheltuieli suportate în cadrul urmăririi penale în vederea demonstrării vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate. În aceeași ordine de idei, relevă că, obligația pozitivă a statului de a colecta probe necesare în vederea constatării faptei penale, identificării făptuitorului și, implicit, asumarea cheltuielilor aferente procesului din contul statului.

Însă, prima instanță greșit a decis încasarea sumei de 2 038 lei cu titlu de cheltuieli de judecată din contul inculpatului, deoarece aceste cheltuieli erau absolut necesare procesului penal și urmau a fi trecute în contul statului dar nu încasate de la inculpat. În contextual celor relevate, opinează că, sentința instanței de fond, urmează a fi casată parțial, atât în partea aplicării pedepsei inculpatului cât și în partea încasării de la acesta în beneficiul bugetului de stat a sumei de 2 038 lei, cu titlu cheltuieli de judecată.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 26 octombrie 2022, s-au admis apelurile, s-a casat, inclusiv din oficiu, parțial sentința, în latura penală, și s-a pronunțat în această parte o nouă hotărâre conform modului stabilit pentru prima instanță, prin care Budei Dorel a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.art.27, 145 alin.(2) lit. a), g) Cod penal și i s-a stabilit o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 10 (zece) ani, cu executare în penitenciar de tip închis.

Budei Dorel a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.179 alin.. (2) Cod penal și i s-a stabilit o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 1 (unu) ani, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

În conformitate cu art.84 Cod penal, prin cumul parțial al pedepselor, lui Budei Dorel i s-a stabilit pedeapsă definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 10 (zece) ani și 6 (șase) luni, cu executare în penitenciar de tip închis.

Termenul pedepsei urmând a fi calculat din data de 26 octombrie 2022, cu includerea în acest termen a perioadei de la 06 februarie 2022 până la 26 octombrie 2022.

S-a menținut sentința în partea care se referă la corpurile delikte, acțiunea civilă și cheltuielile de judecată.

4.1 În motivarea soluției, instanța de apel a statuat că, prima instanță nu a dat o apreciere cuvenită prevederilor legale ce guvernează speța dedusă judecării, în raport cu circumstanțele de fapt stabilite în cadrul cercetării judecătorești, or, prima instanță a pus la baza sentinței de condamnare a lui Budei Dorel încadrarea juridică a acțiunilor infracționale făcute de către organul de urmărire penală. Prima instanță nu a dat o apreciere proprie circumstanțelor constatate.

În context, instanța de apel a reținut totalitatea probelor administrate de prima instanță și verificate în apel, fiind apreciate cu respectarea prevederilor art.art.27, 99-101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței și veridicități, iar în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, constatând următoarea stare de fapt:

Budei Dorel la xxx, aproximativ la ora xxx, fiind în stare de ebrietate narcotică, având un conflict cu concubina Balan Inna, iscat în urma geloziei față de ultima, presupunând că dânsa are relații amoroase cu vecinii: Tretiac Igor și Ghenciu Valerii, având intenția omorului cu premeditate a numiților, aflându-se la etajul x al blocului de locuit din xxxxx, intenționând pătrunderea în domiciliile ultimilor, având un comportament agresiv cu scopul omorului, bătea în ușa culoarului comun al apartamentelor nr.xxxx de pe adresa indicată, unde locuiește Ghenciu Valerii și, respectiv, Tretiac Igor.

În urma zgomotelor, Ghenciu Valerii, ieșind din apartament și deschizând ușa culoarului, a fost atacat, fiindu-i aplicate de către Budei Dorel multiple lovituri cu un cuțit pe diferite părți ale corpului, declarând că îl omoară.

Concomitent, s-a îndreptat spre apartamentul nr.x, unde locuiește Tretiac Igor, și, lovind cu picioarele, a deteriorat ușă, intrând în apartament, unde i-a aplicat multiple lovituri

cu cuțitul în diferite regiuni ale corpului lui Tretiac Igor, care se afla la bucătărie, declarând că-1 omoară și pe el, după ce văzând că ambii sunt la podea, concluzionând că au decedat, a părăsit locul crimei, îndreptându-se în apartamentul său, xxxx, unde intenționa să nimicească urmele comiterii infracțiunii prin spălarea cuțitului, cu care a comis atacul, însă a fost reținut de către colaboratorii organelor de drept, care venise la chemarea vecinilor.

Dat fiind faptul acordării de urgență a asistenței medicale, Tretiac Igor și Ghenciu Valerii nu au decedat, astfel, din motive independente de voința făptuitorului, intenția nu a fost realizată până la capăt.

În urma acțiunilor infracționale ale lui Budei Dorel, conform Raportului de expertiză judiciară nr.xxxx din 23.02.2022, lui Ghenciu Valerii i-au fost cauzate o plagă înțepat-tăiată în regiunea lombară pe dreapta cu penetrare în spațiul retroperitoneal și hemotorace cu 500 ml sânge schimbat, hematom a țesuturilor moi la acest nivel cu 150 ml sânge cu cheaguri, plăgi tăiate nepenetrante la nivelul regiunii cervicale și hemitoracelui drept linia medioclaviculară.

Leziunile depistate au fost cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect înțepător-tăietor, posibil în timpul și circumstanțele indicate. Prezintă pericol pentru viață și în baza acestui criteriu, se califică ca vătămare corporală gravă.

Conform Raportului de expertiză judiciară nr. xxxxx din 11.03.2022, lui Tretiac Igor i-au fost cauzate o plagă tăiat-înțepată hemitoracelui drept pe linia medicoclaviculară la nivelul spațiului intercostal III, fractura recentă marginii inferioare a coastei II pe segmentele 2 și 3 plămânului drept, pneumotorax apical pe dreapta neînsemnat, pneumomediastin, emfizem pronunțat la nivelul țesuturilor moi ale hemitoracelui drept cu răspândirea pe gât, plagă tăiat-înțepată la nivelul hemitoracelui stâng pe linia axilară anterioară la nivelul spațiului intercostal V, plagă tăiat-înțepată la nivelul brațului drept.

Leziunile depistate au fost cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect înțepător-tăietor, posibil în timpul și circumstanțele indicate.

Ținând cont de datele examenului clinic și paraclinic și anume localizarea plăgii, aspectul morfologic fracturii coastei II la nivelul marginii inferioare cu prezența unui pneumatocel adiacent acestei fracturi, dezvoltarea emfizemului pronunțat la nivelul țesuturilor moi ale hemitoracelui drept cu răspândirea pe gât, cât și datele audierii medicului curant, care denotă faptul că plaga tăiat-înțepătoare are un caracter penetrant în calitatea pleurală, prezintă pericol pentru viața persoanei și se califică ca vătămare corporală gravă.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate, Budei Dorel a săvârșit infracțiunea prevăzută de art.art.27, 145 alin.(2) lit. a), g) Cod penal - tentativa de omor intenționat, conform indicilor calificativi cu premeditare și asupra a două sau mai multe persoane, acțiuni care din cauze independente de voința făptuitorului nu și-au produs efectul.

Tot el, Budei Dorel, la xxxx, aproximativ la ora xxx, în circumstanțele indicate mai sus, fiind în stare de ebrietate narcotică, fiind locuitor al apartamentului nr.xxxx, intenționat, deteriorând ușa de la intrare și cu aplicarea violenței, exprimată prin atacarea cu un cuțit a lui Tretiac Igor, neavând consimțământul corespunzător, a pătruns în domiciliul ultimului, amplasat în mun. xxxxx, refuzând de a-1 părăsi la cererea stăpânului.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate, Budei Dorel a săvârșit infracțiunea prevăzută de art.179 alin.(2) Cod penal - violarea de domiciliu, adică pătrunderea și rămânerea ilegală în domiciliul unei persoane fără consimțământul acesteia și refuzul de a-1 părăsi la cererea ei, cu aplicarea violenței.

Instanța de apel, ținând cont de prevederile art.art.27, 99-101 Cod de procedură penală, cercetând sub toate aspectele probele administrate, verificându-le minuțios, le dă o apreciere proprie, prin prisma pertinentei, concludentei, utilității și veridicității lor, care în ansamblul lor confirmă vinovăția inculpatului Budei Dorel, în comiterea infracțiunilor prevăzute de art.art.27, 145 alin. (2) lit. a), g) Cod penal, art.179 alin.(2) Cod penal.

Examinând probatorul administrat, instanța de apel a considerat dovedită în afara dubiilor rezonabile vina inculpatului Cuculeac Constantin, și pe deplin prin următoarea

sistemă de probe pertinente, concludente, utile și veridice, care coroborează între ele, cum ar fi: informațiile primite de serviciu 112 la data de xxx, începând cu ora xxx până la xxx (f.d.1-15); proces-verbal de cercetare la fața locului din 06.02.2022 (f.d.28-29) și planșă fotografică (f.d.30-35); ordonanță de recunoaștere în calitate de parte vătămată din 04.03.2022, prin care Ghenciu Valerii a fost recunoscut în această calitate procesuală (f.d.38); declarațiile părții vătămate Ghenciu Valeriu date în prima instanță (f.d.39-40); ordonanța de recunoaștere în calitate de parte vătămată din 17.02.2022, prin care Tretiac Igor xxx a fost recunoscut în această calitate procesuală (f.d.42); declarațiile părții vătămate Tretiac Igor date în prima instanță (f.d.45-46); declarațiile martorului Tretiac Irina, date în prima instanță (f.d.48-49); declarațiile martorului Ghenciu Tatiana, date în prima instanță (f.d.50-51); declarațiile martorului Pisarenco Maria, date în prima instanță (f.d.53-54); declarațiile martorului Sănduță Oleg, date în prima instanță (f.d.56-57); declarațiile martorului Suiunov Stanislav, date în prima instanță (f.d.59-60); declarațiile martorului Tretiac Svetlana, date în prima instanță (f.d.61-62); declarațiile martorului Ciobanu Viorel (f.d.64-65); declarațiile martorului Zborean Dumitru date în prima instanță (f.d.66); declarațiile analogice ale martorului Arsenii Victor (f.d.67); declarațiile martorului Tertiu Dumitru date în prima instanță (f.d.68-69); declarațiile analogice ale martorului Buftac Andrian (f.d.70-71); Raportul de expertiză judiciară nr. xxx din 23.02.2022, conform căruia, la Ghenciu Valerii au fost depistată vătămare corporală gravă (f.d.83-85); raportul de expertiză judiciară nr. xxxx din 11.03.2022, conform căruia, la Tretiac Igor a fost depistată vătămare corporală gravă (f.d.102-105); raportul de expertiză judiciară nr. xxxx din 11.03.2022 (f.d.161-174); raportul de expertiză judiciară nr.34/12/1-R-582 din 03.03.2022 (f.d.189); ordonanță de recunoaștere în calitate de corp delict și de anexare la cauza penală din 25.03.2022 (vol. 1, f.d.145, 146); proces-verbal al examinării medicale de constatare a faptului de consumare a alcoolului, stării de ebrietate și naturii ei nr.3223 din 06.02.2022, din care rezultă că, la Budei Dorel au fost constatate consecințele consumului de stupefiante. Treaz (f.d.210); raportul de expertiză judiciară nr.xxxx din 25.02.2022 (f.d.233-235); proces-verbal de sesizare despre săvârșirea sau pregătirea pentru săvârșirea infracțiunii din 17.02.2022, înregistrat în R-1 al IP Ciocana sub nr. xxx, din care rezultă că, Tretiac Igor solicită de la organele de poliție atragerea la răspundere conform legislației în vigoare pe cet. Budei Dorel, care la data de 06.02.2022, aproximativ la ora xxx, fără permisiunea lui, samavolnic a pătruns în domiciliul, situat în xxxx, apart.xxx (f.d.52); ordonanță de recunoaștere în calitate de parte vătămată din 16.03.2022, prin care Tretiac Igor a fost recunoscut în această calitate procesuală (f.d.56).

Analizând aceste probe, cercetându-le prin prisma rigorilor de drept, instanța de apel a considerat că acestea din urmă demonstrează indubitabil vinovăția inculpatului Budei Dorel, în comiterea infracțiunilor prevăzute de art.art.27, 145 alin.(2) lit. a), g) și 179 alin.(2) Cod penal, iar în contextul dat instanța de apel dă o apreciere corectă probatoriului administrat, ajungând la concluzia că, faptele inculpatului întrunesc elementele infracțiunilor incriminate.

La stabilirea pedepsei și mărimea acesteia, instanța de apel a menționat că, urmează a se ține cont de criteriile de individualizare a pedepsei. Prin criteriile de individualizare a pedepsei se înțeleg cerințele de care instanța de judecată este obligată să se conducă în procesul stabilirii pedepsei și la aplicarea ei persoanei vinovate de săvârșirea infracțiunii. Individualizarea pedepsei constă în obligațiunea instanței de a stabili măsura pedepsei concrete infractorului necesară și suficientă pentru realizarea scopurilor legii penale și a pedepsei penale. Pedepsa este echitabilă, când ea impune infractorului lipsuri și restricții ale drepturilor lui, proporționale cu gravitatea infracțiunii săvârșite și este suficientă pentru restabilirea echității sociale, adică a drepturilor și intereselor victimei (în cazurile când există), statului și întregii societăți, perturbate prin infracțiune. Pentru stabilirea unei pedepse echitabile, instanțele de judecată trebuie să studieze multilateral, în deplină măsură și obiectiv, toate circumstanțele și datele care caracterizează atât negativ, cât și pozitiv persoana inculpatului și care au o importanță esențială pentru stabilirea categoriei și mărimumi pedepsei.

Astfel, la individualizarea și stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpatului, sa ținut cont de prevederile art.art.7, 61, 75-78 Cod penal și anume - de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de personalitatea celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, de condițiile de viață ale familiei acestuia, precum și de scopul pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării inculpatului.

Instanța de apel a menționat că, pedeapsa penală este echitabilă atunci când este capabilă de a contribui la realizarea scopurilor pedepsei penale, cum ar fi corectarea condamnatului și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât de către condamnat, precum și de alte persoane or, practica judiciară demonstrează că, o pedeapsă prea aspră generează apariția unor sentimente de nedreptate, jignire, înrăire și de neîncredere în lege, fapt ce poate duce la consecințe contrare scopului urmărit. Legalitatea pedepsei impune instanței obligația de a stabili pedeapsa în limitele fixate în Partea specială a Codului penal și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a Codului penal. Individualizarea pedepsei constă în obligația instanței de a stabili măsura pedepsei concrete infractorului, necesară și suficientă pentru realizarea scopurilor legii penale și pedepsei penale. A relevat că, pedeapsa aplicată inculpatului trebuie să fie capabilă să restabilească echitatea socială și să realizeze scopurile legii penale și pedepsei penale, în strictă conformitate cu dispozițiile părții generale a Codului penal și stabilirea pedepsei în limitele fixate în partea specială.

Instanța de apel a considerat că, prima instanță corect a constatat că în privința inculpatului Budei Dorel este oportun de aplicat o pedeapsă sub formă de închisoare.

În această ordine de idei, instanța de apel a menționat că, la stabilirea categoriei și mărimii pedepsei, urmează de luat în considerație faptul că Budei Dorel a comis infracțiuni care conform art.16 Cod penal fac parte din categoria celor mai puțin grave și excepțional de grave, de personalitatea inculpatului, care nu este încadrat oficial în câmpul muncii, nu are antecedente penale (F-246, f.d.116, vol. I), potrivit caracteristicii eliberate de Primarul al com. Bulboci, r-lui Soroca, unde s-a născut, se caracterizează pozitiv (f.d.118, vol. II), de faptul că nu se află la evidența medicului psihiatru și narcolog (f.d.219, 221, vol. I). Totodată, în conformitate cu prevederile art.76 Codul penal, în calitate de circumstanță atenuantă a fost reținută căința sinceră a inculpatului Budei Dorel.

Instanța de apel a constatat că, sancțiunea art.art.27, 145 alin.(2) lit. a), g) Cod penal, prevede pedeapsa sub formă de închisoare de la 15 la 20 de ani sau cu detențiune pe viață. Sancțiunea art.179 alin.(2) Cod penal, prevede pedeapsa sub formă de amendă în mărime de la 550 la 950 unități convenționale, sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 140 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani.

În conformitate cu prevederile art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală „Inculpatul care a recunoscut săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și a solicitat ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală beneficiază de reducerea cu o treime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei cu închisoare, cu muncă neremunerată în folosul comunității și de reducerea cu o pătrime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei cu amendă. Dacă pedeapsa prevăzută de lege este detențiunea pe viață, se aplică pedeapsa închisorii de 30 de ani”.

Așa dar, în privința inculpatului Budei Dorel, efectuând o analiză complexă a circumstanțelor cauzei și a personalității inculpatului, urmărind în acest sens comportamentul lui în viața socială, precum și cel din înainte și după săvârșirea infracțiunii incriminate, în coraport cu faptele comise, urmările prejudiciabile ale faptei și personalitatea inculpatului, instanța de apel a conchis că corijarea și reeducarea lui Budei Dorel este posibilă doar cu aplicarea unei pedepse sub formă de închisoare.

În continuarea procesului individualizării pedepsei penale aplicate, instanța de apel a reținut că, în speță sunt aplicabile prevederile art.84 alin.(1) Cod penal, prin cumul parțial de pedepse și a conchis că, urmează de stabilit lui Budei Dorel pedeapsă definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 10 (zece) ani și 6 (șase) luni, în penitenciar de tip închis.

Instanța de apel a considerat că anume pedeapsa cu închisoare stabilită lui Budei Dorel, este echitabilă și suficientă pentru restabilirea echității sociale, adică a drepturilor și intereselor părților vătămate și întregii societăți, perturbate prin infracțiunile comise de către inculpat, totodată pedeapsă stabilită inculpatului este aptă de a îndeplini funcțiile și de a realiza scopul în contextul gradului de pericol social a faptelor comise de către ultimul. Or, se constată evident că pedeapsa privativă de libertate este echitabilă la caz, care va atinge scopul legii penale de restabilire a echității sociale, corectare a condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnatului, cât și a altor persoane.

Solicitările invocate de avocatul Frunze Alexei, privind casarea sentinței în partea cheltuielilor de judecată pentru efectuarea expertizelor judiciare, nu și-au găsit confirmarea la judecarea apelurilor declarate. Prin urmare, nu există temei de implicare a instanței de apel în sensul casării hotărârii contestate cu privire la încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor de judecată. Or, instanța ierarhic inferioară întemeiat a dispus admiterea parțială a solicitării acuzatorului de stat privind încasarea cheltuielilor de judecată și a încasat de la inculpatul Budei Dorel în beneficiul statului cheltuielile de judecată legate de efectuarea expertizelor judiciare în mărime de 2 038 (două mii treizeci și opt) lei, întrucât efectuarea expertizelor, au avut la geneză comportamentul infracțional al inculpatului.

În aceeași ordine de idei, instanța de apel a apreciat ca fiind întemeiată și soluționarea acțiunilor civile înaintate de părțile vătămate Ghenciu Valerii și Tretiac Igor, în conformitate cu prevederile art.art.219, 220, 221 Cod de procedură penală.

Instanța de apel a notat că, potrivit art.397 alin.(3) Cod de procedură penală, dispozitivul sentinței de condamnare, precum și al celei de achitare sau de încetare a procesului penal, pe lângă chestiunile enumerate în art.art.395 și 396 Cod de procedură penală, în cazurile necesare, trebuie să mai cuprindă hotărârea cu privire la corpurile delictelor. Prin urmare în contextul celor enunțate, instanța de apel a apreciat ca fiind întemeiate concluziile primei instanțe, cu referire la soarta corpurilor delictelor, care corect a dispus soluționarea acestuia, în temeiul prevederilor art.162 Cod de procedură penală.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Tăut Dorina, prin care invocând ca temei pentru recurs ordinar prevederile art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei, cu restituirea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

5.1. În susținerea recursului procurorul susține că, instanța de judecată neîntemeiat a dispus parțial trecerea cheltuielilor judiciare în contul statului, or, în cadrul examinării acestei cauze penale nu au fost stabilite careva motive care ar concluziona că nu este rațional de a încasa cheltuielile judiciare integral de la condamnat. Legea procesual-penală stabilește cazuri concrete când condamnatul poate fi eliberat de plata cheltuielilor judiciare, însă instanța de judecată nu a luat în considerație prevederile legale și absolut neîntemeiat s-a expus asupra sorții cheltuielilor judiciare, eliberând parțial condamnatul de plata cheltuielilor judiciare.

Menționează că, instanțele de judecată neîntemeiat nu au considerat necesar încasarea din contul lui Budei Dorel în beneficiul statului cheltuielile pentru efectuarea și întocmirea rapoartelor nr xxxxx din 11 martie 2022 în mărime de 18 846 de lei și nr.34/12/1-R-582 din 03.03.2022 în mărime de 1 680 lei și a raportului de expertiză judiciară nr.34/12/1-R-582 din 03.03.2022, respingând solicitarea acuzării de stat în această parte, argumentând că în raportul nr.xxxx din 11 martie 2022, nu se regăsesc răspunsuri concrete la întrebările formulate de către reprezentantul organului de urmărire penală, fiind expuse cu mai multe condiții, ce se referă la cercetările teoretice științifice.

Susține că, argumentele instanțelor sunt neîntemeiate, în situația în care în cadrul urmăririi penale organul de urmărire penală a luat toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei, fiind evidențiate circumstanțele ce dovedesc vinovăția inculpatului, totodată fiind acumulate suficiente probe pertinente și concludente, cu privire la existența infracțiunii, expuse în

probele administrate la faza de urmărire penală cât și la faza judecării cauzei precum și în cadrul concluziilor experților. Recuperarea cheltuielilor experților pentru costul materialelor care le aparțin și care au fost utilizate pentru executarea obligațiilor sau însărcinării respective se pune în sarcina inculpatului sau a instanței de judecată în baza unei hotărâri și se achită din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede alte modalități sau în cazul indicat supra de către inculpat. Însă, instanța de judecată s-a limitat numai la expunerea normelor legale, indicând în final că cheltuielile revendicate sunt cheltuieli efectuate în cadrul urmăririi penale, întru cumularea probatoriului necesar, ignorând absolut prevederile art.227-229 Cod de procedură penală.

În situația când art.229 alin.(1) Cod de procedură penală, stipulează direct că inculpatul suportă cheltuielile judiciare, soluția instanțelor judecătorești de a respinge încasarea acestor cheltuieli este neîntemeiată, or, procurorul a făcut dovada cheltuielilor suportate de stat la efectuarea rapoartelor nr. xxxx din 11 martie 2022 în mărime de 18 846 de lei și nr.34/12/1-R-582 din 03.03.2022 în mărime de 1 680 lei și a raportului de expertiză judiciară nr.34/12/1-R-582 din 03.03.2022, acestea constituind suma de 20 526 lei.

Efectuarea cheltuielilor de judecată într-o cauză penală este provocată de săvârșirea infracțiunii, care evident impune desfășurarea urmăririi și a judecării cauzei pentru aplicarea legii penale celui ce a comis-o, ca urmare, cheltuielile judiciare sunt imputabile inculpatului condamnat pentru săvârșirea infracțiunii, temeiul juridic fiind fapta sa infracțională, deoarece fără săvârșirea infracțiunii astfel de cheltuieli nu s-ar fi efectuat. Mai mult, prin Legea nr.316 din 22.12.2017 (publicată în Monitorul Oficial nr.4047/108 din 09.02.2018), alin.(2) art.143 Cod de procedură penală a fost abrogat, prin ce se atestă intenția legiuitorului, de a pune cheltuielile judiciare în sarcina inculpatului.

Relevă că, trecerea cheltuielilor judiciare în contul statului intră în contradicție și cu prevederile art.16 alin.(2) din Constituție, prin care se indică că «toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fașa legii și a autorităților publice.. », iar banii cheltuiți de stat în urma acțiunilor infracționale a făptașului, care este recunoscut vinovat în modul stabilit de lege, sunt bani publici ce revin din contribuțiile cetățenilor.

Pornind de la faptul că, prin decizia din 26.10.2022, în sarcina inculpatului condamnat urma să fie puse obligațiunile care urmau a fi executate de acestea, adică achitarea cheltuielilor suportate de stat, însă acesta fiind practic scutit de aceste obligațiuni, în opinia acuzării fără careva temeiuri legale, se constată inegalitatea părților în proces și punerea proprietății publice, garantate de art.127 alin.(2) din Constituție într-o situație defavorizată față de condamnat care a acționat ilicit față de bugetul public, ceea ce, conform legislației în vigoare și jurisprudenței CEDO, nu poate fi admis.

6. Judecând recursul ordinar în raport cu actele cauzei, Completul de judecată ajunge la concluzia că, acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art.435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs. De asemenea, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Potrivit dispoziției art.434 Cod de procedură penală, judecând recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel, Completul de judecată verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia, or, instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Prevederile art.427 alin.(1) Cod de procedură penală indică că, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept, comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

După cum rezultă din conținutul cererii de recurs declarate în speță, procurorul își întemeiază dezacordul cu decizia contestată pe temeiurile pentru recurs prevăzute la art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, potrivit căruia, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel atunci când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Analizând textul deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recurs și temeiului de casare nominalizat, se constată că, criticile aduse de către procuror și-au găsit confirmare în speța dedusă judecării.

Astfel, completul de judecată reamintește că, declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat, produce un efect devolutiv complet, în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, în privința persoanelor ce a fost declarat.

În ce privește chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel, acestea sunt: *dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual, penal ori civil au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.*

La chestiunile de fapt se atribuie următoarele aspecte: *dacă fapta reținută a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma art.101 Cod de procedură penală.*

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate supra, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Relevant este de specificat în acest context că, hotărârea instanței de apel potrivit art.417 Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă, printre altele, și temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Fiind investită cu o situație de fapt, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, instanța de apel urma să se expună motivat în partea admiterii parțiale a solicitării acuzatorului de stat privind încasarea cheltuielilor de judecată, or, pronunțând o hotărâre prin care a încasat din contul inculpatului Budei Dorel în beneficiul statului cheltuielile de judecată legate de efectuarea expertizelor judiciare în mărime de 2 038 lei, nu a motivat soluția în acest sens.

Potrivit materialelor cauzei, procurorul a solicitat încasarea din contul inculpatului Budei Dorel în contul statului a cheltuielilor de judecată pentru efectuarea și întocmirea rapoartelor de expertiză, acestea constituind suma de 22 884 lei (f.d.144, vol. II).

Potrivit sentinței, solicitarea procurorului a fost admisă parțial și s-a încasat din contul inculpatului Budei Dorel în contul statului cheltuielile de judecată legate de efectuarea expertizelor judiciare în mărime de 2 038 lei.

La rândul său, fiind investită cu judecarea cauzei, instanța de apel a menținut sentința primei instanțe în partea ce se referă la cheltuielile de judecată, fără modificări.

Completul de judecată atestă că, reiterând prevederile Legii procesual penale și civile și operând cu noțiuni generale, instanțele ierarhic inferioare nu și-au motivat soluția cu privire la cuantumul cheltuielilor de judecată încasate de la inculpatul Budei Dorel în contul statului.

Astfel, instanța de apel a concluzionat că *instanța ierarhic inferioară întemeiat a dispus admiterea parțială a solicitării acuzatorului de stat privind încasarea cheltuielilor de judecată și a încasat de la inculpatul Budei Dorel în beneficiul statului cheltuielile de*

judecatã legate de efectuarea expertizelor judiciare în mãrime de 2 038 (douã mii treizeci și opt) lei, întrucât efectuarea expertizelor, au avut la genezã comportamentul infracțional al inculpatului, motivare pe care completul de judecatã o considerã insuficientã, în termeni vagi.

Completul de judecatã reține cã, la solicitarea organului de urmãrire penalã au fost întocmite rapoarte de expertizã ce țin de cauza penalã privindu-l pe Budei Dorel, și anume: raportul de expertizã judiciarã nr. xxxxx din 23 februarie 2022 în mãrime de 320 lei (f.d.83-85, vol. I); raportul de expertizã judiciarã nr. xxxx din 11 martie 2022 în mãrime de 320 lei (f.d.102-105, vol. I); raportul de expertizã judiciarã nr.202202D0238 din 15 februarie 2022 în mãrime de 320 lei (f.d.133-134, vol. I); raportul de expertizã judiciarã nr. xxxxx din 25 februarie 2022 în mãrime de 1 078 lei (f.d.233-235, vol. I); raportul de expertizã judiciarã nr. xxxx din 11.03.2022, în mãrime de 18 846 lei (f.d.161-174, vol. I) și raportul de expertizã judiciarã nr.34/12/1-R-582 din 03.03.2022 (f.d.187-191).

Astfel, la soluționarea chestiunii cu privire la încasarea sau neîncasarea din contul inculpatului Budei Dorel a cheltuielilor judiciare, instanța de apel urma sã ținã cont de prevederile art.227, 229 Cod de procedurã penalã, art.75 a Legii nr.68 din 14.04.2016, „Cu privire la expertiza judiciarã și statutul expertului judiciar”, precum și de faptul cã prin Legea nr.316 din 22.12.2017, în vigoare din 09.02.2018 (publicatã în Monitorul Oficial cu nr.40-47 art.108 din 09.02.2018), a fost abrogat alin.(2) art.143 Cod de procedurã penalã, care prevedea cã, plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevãzute la alin.(1) se face din contul mijloacelor bugetului de stat.

Totodatã, norma prevãzută de art.143 Cod de procedurã penalã, urmeazã a fi interpretatã ținând cont de modificãrile operate prin Legea nr.316 din 22 decembrie 2017, în vigoare din 09 februarie 2018, or, prin aceastã lege a fost exclus art.143 alin.(2) Cod de procedurã penalã, care prevedea cã plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevãzute la alin.(1) se face din contul bugetului de stat. Astfel, se reține cã voința legiuitorului a fost îndreptatã spre obligarea condamnaților de a achita cheltuielile de efectuare a expertizelor, iar scutirea condamnaților de la plata acestor sume reprezintã o excepție, dar nu o regulã, în dependențã de condițiile stipulate la art.229 Cod de procedurã penalã.

Completul de judecatã noteazã cã, hotãrãrile pronunțate de instanțele de fond trebuie sã fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței superioare de a verifica corespunderea hotãrãrii pronunțate cu legea.

Motivarea insuficientã efectuatã de instanța de apel, se apreciazã ca un viciu de judecatã care afecteazã hotãrãrea adoptatã și reprezintã temei legal de a casa decizia atacatã și a dispune rejudecarea cauzei în instanța de apel.

La același segment, urmeazã a se accentua cã, rolul unei decizii motivate este sã demonstreze părților cã ele au fost auzite. O decizie motivatã oferã părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia sã fie revizuitã de cãtre o instanțã de recurs.

Împrejurãrile expuse atestã în mod lucid cã, instanța de apel nu a judecat cauza penalã în condițiile legii, deoarece a adoptat a hotãrãre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiazã soluția și cã recursul ordinar este întemeiat.

Totodatã, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra motivelor invocate de partea acuzãrii în cererea de apel, formulând niște rãspunsuri neargumentate, astfel, nu a dat rãspunsuri care sã corespundã exigențelor impuse de art.6 CEDO care sã garanteze participanților la proces dreptul la un proces echitabil. Or, dreptul la un proces echitabil, garantat de art.6 alin.(1) din Convenție, înglobeazã, inter alia, dreptul părților de a prezenta observațiile pe care le considerã relevante pentru cauza lor.

La caz, completul de judecatã atestã cã, instanța de apel nu a supus examinãrii alegațiile procurorului invocate în cererea de apel, a motivat insuficient hotãrãrea emisã în partea încasãrii parțiale a cheltuielilor de judecatã, reducându-se la fraze de ordin general precum cã: „...solicitãrile procurorului nu și-au gãsit confirmarea la judecarea apelului declarat,

prin urmare nu există teme de implicare a instanței de apel în sensul casării hotărârii contestate cu privire la încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor de judecată...”

Circumstanțele expuse atestă că, instanța de apel nu a judecat cauza penală în condițiile prescrise de lege, fapt ce a afectat soluția instanței, prin urmare temeiurile invocate de procuror găsindu-și confirmarea.

Astfel, la caz sunt incidente temeiurile pentru recurs prevăzute la art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, ceea ce duce la casarea parțială a deciziei instanței de apel în partea cheltuielilor de judecată, cu dispunerea rejudecării cauzei în această parte de către aceiași instanță, în alt complet de judecată, deoarece erorile comise de către instanța de apel, nu pot fi reparate de către instanța de recurs în prezenta procedură.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual-penale și ținând cont de motivele casării deciziei atacate și practica CEDO, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Tăut Dorina, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 26 octombrie 2022, în cauza penală în privința lui **Budei Dorel xxxxx**, în partea încasării cheltuielilor de judecată și dispune rejudecarea cauzei în această parte, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În rest, dispozițiile hotărârii atacate, se mențin.

Decizia în partea dispunerii rejudecării nu se supune căilor de atac, în rest este irevocabilă.

Președinte

Țurcan Anatolie

Judecători

Talpă Boris

Daguța Sergiu

Eremciuc Ghenadie

Miron Aliona